

tilsigtede, at Landstinget skulde sammensættes med et særligt Præg af Konservatisme. Jeg vil bede det ærede Medlem besvare dette Spørgsmaal for Tingets Medlemmer.

Hammerich: Jeg skal blot gøre en kort Bemærkning til det ærede Medlem fra Kalundborg (Rode). Det ærede Medlem mente, at vi var sikrede med Hensyn til Erhvervsrepræsentationen gennem den foreslaaede Valgmaade til Landstinget, den, som foretages gennem Kommunalraadene. Jeg har, da jeg udtalte min Kritik over Forslaget, sagt, at nogen Repræsentation for Erhvervene faar vi derigennem, fordi Kommunalraadene vælges ved Forholdstal, men jeg tør ganske rolig paastaa, at vi vil faa en ganske anderledes sikker Repræsentation for Erhvervene frem, naar man ikke gaar gennem Kommunalraadene, og særlig ikke igennem Kommunalraadene efter at de er blevet gjort overvejende politiske, men søger Sikringen gennem Forholdstalsvalg direkte.

Det ærede Medlem (Rode) var derefter inde paa at bebrejde Højreregeringerne, at de ikke i sin Tid skaffede Sagkundskaben repræsenteret gennem de kongevalgte. Jeg har før udtrykkelig sagt, at ogsaa den Gang var det politiske Hensyn, Hensynet til at faa politiske Meningsstæller, det aldeles overvejende, men ved Siden deraf blev der dog af og til taget noget Hensyn til at faa Sagkundskaben repræsenteret; jeg nævnedes Eksempler herpaa, og jeg kunde nævne flere; den Gang man savnede en Repræsentant for Købstaderhvervene, gjorde man Kayser til kongevalgt Medlem. Men i øvrigt har Højre netop ikke behøvet at tage det Hensyn, fordi de forskellige Erhverv ved betydende Repræsentanter for Handel, Fabrikdrift og Haandværk i Regelen har været repræsenteret, og det næsten altid gennem Højre. Hvad jeg imidlertid har sagt, er, at de kongevalgte ikke har ydet nogen tilfredsstillende Garanti, og at jeg er sikker paa, at de andenhaandsvalgte, der vil fremkomme i det foreslaaede Landsting, vil bringe en endnu ringere Garanti.

Borghjerg: Det ærede Medlem fra Slagelse (Holger Neergaard) vilde ende denne Debat med at konstatere, at Socialdemokratiet og det radikale Venstre, skønt de er Tilhængere af Forholdstalsvalg til Folketinget, dog ikke vilde gaa med dertil af Sagen uvedkommende Grunde. Det vil være det ærede Medlem fra Slagelse ganske umuligt at konstatere noget saadant paa

et saadant Grundlag, at det staaer fast. Jeg har ved Sagens anden Behandling udviklet, af hvilke Grunde det viste sig ganske haabløst i Grundlovsudvalget at fremkalde blot en Mulighed for, at et Flertal kunde samle sig om en eller anden Form for Forholdstalsvalg i Forbindelse med Valg i Enkeltmandskredse. Den Mulighed var spærret gennem den Holdning, som det ærede Medlems Partis Repræsentant eller i hvert Fald den Repræsentant, som i sin Betænkning kalder sig Repræsentant for begge Højres Grupper, indtog. Det ærede Medlem ved — jeg udviklede det ved anden Behandling —, at der indenfor Venstre, navnlig indenfor visse Dele af Venstre, er en meget stærk Modstand mod Forholdstalsvalg til Folketinget, uanset under hvilke Kombinationer Forholdstalsvalget indføres. Den eneste Mulighed for, at denne Modstand kunde overvindes, og der kunde komme en Forhandling i Gang, der bår i sig Muligheden for at naa et Resultat, var, at Højre rent og klart stillede sig paa den almindelige Valgrets Grund. Men denne Betingelse blev ikke opfyldt fra Højres Repræsentants Side, og dermed var alle Muligheder afskaaret. Vi fra vor Side — og det samme har det ærede Medlem fra Kalundborg (Rode) erklæret for sit Partis Vedkommende — stillede os da saaledes, at vi ikke lagde en saadan Vægt paa Forholdstalsvalget, at vi for den Sags Skyld i mindste Maade var tilbøjelige til at sætte den Enighed over Styr, der nu er naaet med et overvældende Flertal i Folketinget og med Regeringen. Det ærede Medlem og hans Parti skal ikke i mindste Maade bygge noget derpaa for Fremtiden. Alt dette har jeg sagt ved anden Behandling, men jeg nødsages til at gentage det her, fordi det ærede Medlem fra Slagelse ikke synes at have forstaaet det.

R. Christiansen: Jeg vil gøre et Par Bemærkninger i Anledning af den historiske Oplysning, den ærede Ordfører (Slæbsager) før fremsatte, nemlig om det meget omtalte Forbehold, der blev taget, den Gang Fællesforfatningen blev vedtaget, om, at naar Fællesanliggenderne ophørte, skulde Rigsdagen atter faa de ved Grundloven hjemlede Rettigheder tilbage. Historiske Oplysninger er ypperlige, men jeg sætter megen Pris paa, at de er fuldt ud korrekte. Det forekommer mig, at der var en lille Mangel ved den ærede Ordførers Oplysninger. Der blev i 1863 vedtaget den saakaldte Novemberforfatning, der skulde gælde Kongeriget og Slesvig, men Krigen udbrød,